

چگونگی بزرگداشت عید غدیر از سوی ائمه اطهار(ع)

عید غدیر تنها نه به عنوان واقعه ای تاریخی، بلکه باید آن را روز اسلام خواند چراکه در این روز خداوند فرمود "الیوم اکملت لکم دینکم و اتممت علیکم نعمتی و رضیت لکم الاسلام دینا" و امام حسن عسکری(ع) در کلامی، جمله "من کنت مولا فهدا علی مولا" را نشان و پرچمی برای شناخت حزب خدا می خواند.

عید غدیر تنها نه به عنوان واقعه ای تاریخی، بلکه باید آن را روز اسلام خواند چراکه در این روز خداوند فرمود "الیوم اکملت لکم دینکم و اتممت علیکم نعمتی و رضیت لکم الاسلام دینا" و امام حسن عسکری(ع) در کلامی، جمله "من کنت مولا فهدا علی مولا" را نشان و پرچمی برای شناخت حزب خدا می خواند.

وقتی به سیره چهارده معصوم(ع) مراجعه می کنیم، درمی یابیم که پیامبر و امیرمومنان و سایر ائمه با روز غدیر به عنوان یک عید برخورد کرده اند و مسلمانان را به تبریک و تهنیت گفتن به یکدیگر دعوت نموده اند. پیامبر(ص) در روز غدیر بعد از خطبه یک ساعته ای که ایراد فرمود، جمله معروف «هر که من مولای او هستم، علی مولای اوست» را سه بار تکرار کرد تا در گوش مسلمانان و تاریخ بماند. پس از آن که علی(ع) را به جانشینی خود تعیین کرد، در همان روز، این عید را اعلام نمود و خیمه ها برپاشد و همه آن 120 هزار نفری که در واقعه غدیر از زن و مرد حضور داشتند، طی سه روز با امیرالمؤمنین علی(ع) بیعت کردند و پیامبر(ص) در خیمه اش نشست و با خوشحالی از تبریک گویندگان استقبال کرد و به آنها فرمود: «به من تبریک بگویید... به من تبریک بگویید، زیرا خداوند مرا به نبوت و اهل بیت را به امامت اختصاص داده است.»

در کلام دیگری هم فرمودند: «روز غدیر خم، برترین اعیاد امت من است، روزی که خدای متعال به من فرمان داد تا برادرم علی پسر ابوطالب را به عنوان پرچمی هدایت گر برای امتم تعیین کنم که پس از من به وسیله او راه نمایی و هدایت شوند. غدیر خم روزی است که خداوند در آن دین را کامل ساخت و نعمت را بر امتم تمام کرد و اسلام را به عنوان دین برای مردم پسندید.»

خطبه غدیریه امیرالمؤمنین(ع)

خود امیرالمؤمنین(ع) نیز در ادامه خط پیامبر(ص)، این روز را عید گرفت و در دوره حاکمیت علی بن ابی طالب(ع) اتفاقاً روز عید غدیر با جمعه مصادف شد. مسلمانان حضور چشمگیری پیدا کردند و آن حضرت برای اقامه نماز جمعه و خواندن خطبه های آن در برابر مردم قرار گرفت. حسین بن علی(ع) می گوید: پنج ساعت از روز گذشته بود [قبل از اذان ظهر]، که پدرم خطبه ها را آغاز کرد. او نخست به حمد و ثنای حضرت حق پرداخت، صفات ربوبی اش را برشمرد، حاکمیت مطلق را از آن وی دانست، نعمت هایش را مورد توجه قرار داد و بعد خطاب به مردم فرمود: خداوند تعالی امروز دو عید بسیار بزرگ [جمعه و غدیر] را برای شما در یک زمان قرار داده است؛ دوعیدی که هر یک فلسفه وجودی دیگری را تکامل می بخشد و به وسیله هر یک هدایت در دیگری اثر می بخشد... سپس فرمود: توحید و ایمان به یگانگی خداوند پذیرفته نمی شود مگر با اعتراف به نبوت پیامبرش محمد(ص)، و دین و شریعت محمد(ص) پذیرفته نمی شود مگر با قبول ولایت امر کسی که خدا فرمان ولایتش را داده است؛ و همه این امور سامان نمی پذیرد مگر بعد از توسل و تمسک به اهل ولایت.

علی(ع) سپس فرمود: خداوند در روز غدیر آنچه درباره منتخبین خود اراده کرد بر پیامبرش فرو فرستاد، به او فرمان داد تا ولایت و وصایت را ابلاغ کند و مجال را از کافران و منافقان بگیرد، نگران گزند دشمنان نباشد. روز غدیر قدر و منزلت بسیار دارد، در آن روز گشایشهای الهی فرا رسیده و حجتش بر همه تمام شده است. امروز روز روشنگری و اظهار عقیده از جایگاه بلند و روشن است، امروز روز تکامل دین و روز وفای به عهد است. غدیر روز شاهد [رسول الله(ص)] و مشهود [علی بن ابی طالب(ع)] است، روز در هم ریختن پیمانهای زیر پرده کفر و نفاق است، روز آشکار شدن حقایق اصیل اسلام است، روز ذلت و خواری شیطان است، روز استدلال و برهان است، روز جدا شدن صفوف کسانی است که آن را تکذیب می کردند امروز بزرگترین روزی است که عده ای از شما از آن اعراض کردید، روز هدایت و امتحان بندگان خداست، روز آشکار شدن کینه های نهفته در دلها و سینه هاست، روز عرضه نصوص [سخنان بدون ابهام پیامبر(ص)] بر افراد مؤمن و دلباخته [اهل الخصوص] است، غدیر روز شیت پیامبر(ع) است، روز ادريس و یوشع و شمعون و ...

منشور علوی(ع) در عید غدیر

امیر مؤمنان(ع) در قسمت آخر خطبه فرمود: رحمت خدا بر شما ای مسلمانان، بعد از برگشت از این اجتماع بزرگ امروز [غدیر] را عید بگیرید: [و با انجام امور ذیل آن را بزرگ بشمارید]. نعمت را بر افراد خانواده و خویشاوندانتان گسترش دهید و نیکی و بخشش پیشه کنید. به برادران دینی خویش به قدر توان نیکی و بخشش کنید. خدای را در برابر نعمتهایی که به شما ارزانی

داشته، شکرگزار باشید. کنار یکدیگر جمع شوید تا خداوند اجتماع شما را فراگیر و گیراتر سازد. به یکدیگر نیکی کنید تا خداوند به شما الفت و مهربانی بیشتر عنایت کند. نعمت‌های الهی را به یکدیگر تبریک و تهنیت گویند همان طور که خداوند [در این روز] با اعطای اجر و ثوابی بیش از دیگر اعیاد به شما تهنیت می‌گوید. بعد فرمود: کمک‌های مالی به دیگران در امروز (غدیر) به اموالتان برکت می‌بخشد و بر عمرتان می‌افزاید: مهربانی به دیگران سبب رحمت و عنایات حق خواهد شد. با خوش‌رویی و شادمانی یکدیگر را درآغوش بگیرید. خداوند را بر توفیقات خویش سپاس گویند. از فقرا و ضعیفانی که چشم به کمک شما دارند دیدن کنید، به زیارتشان بروید و با آنان در خوراکشان همراه شوید. بعد حضرت فرمود: یک درهم کمک به فقرا در روز عید غدیر با دویست هزار درهم برابر است، بلکه بیشتر خواهد بود. وقتی یکدیگر را ملاقات کردید مصافحه کنید، به هم تبریک بگویید و سلام کنید، که پیامبر خدا(ص) به من چنین فرمان داد.

حضرت زهرا(س) و غدیر

از حضرت زهرا پرسیدند: «آیا پیامبر(ص) پیش از رحلتش درباره امامت امیرمؤمنان چیزی فرمود؟» آن حضرت جواب داد: «شگفتا! آیا روز غدیر خم را فراموش کردید؟! در جای دیگری نیز می‌فرماید: «خداوند پس از غدیر خم برای کسی حجت و عذری باقی نگذاشت.»

حضرت زهرا(س) روزی در احد بر مزار عموی پدرش «حمزه سیدالشهداء» ایستاده بود و عزاداری می‌کرد. محمود بن لبید فرصت را غنیمت شمرده، پس از عزاداری پرسید: ای دختر پیامبر خدا(ص)، آیا برای امامت و زعامت علی بن ابی‌طالب(ع) از سخنان پیامبر خدا(ص) دلیلی به یاد داری؟ فاطمه فرمود: شگفتا! آیا حادثه عظیم غدیر خم را فراموش کرده اید؟... خدا را گواه می‌گیرم که خود شنیدم آن بزرگوار می‌فرمود: علی بهترین کسی است که او را در میان شما جانشین خود قرار می‌دهم، علی امام و خلیفه بعد از من است. دو فرزندم حسن و حسین و نه نفر از فرزندان حسین پیشوایان و امامانی پاک و نیک‌اند. اگر از آنان اطاعت کنید، شما را هدایت خواهند کرد و اگر با آنها مخالفت ورزید، تا روز قیامت تفرقه و اختلاف در میانتان حاکم خواهد بود.

امام حسن(ع) و امام حسین(ع) و غدیر

امام حسن(ع) و امام حسین(ع) در روز عید غدیر در کوفه مهمانی می‌دادند و این مجالس که در زمان حیات امام علی(ع) هم برقرار بود باعث شد مردم کوفه به عید غدیر عادت کنند. همچنین امام حسن(ع) در ماجرای مصالحه با معاویه برای این که به او یاد آوری کند که حق با اوست، ماجرای غدیر خم را شاهد گرفت. امام حسین(ع) نیز در مراسم حج، بنی هاشم و دیگران را جمع می‌کرد و ماجرای غدیر را یادآوری می‌کرد.

غدیر خم در خطبه امام مجتبی(ع)

در یکی از خطبه‌هایی که امام حسن(ع) در برابر طاغوت شام و مردم کوفه ایراد فرمودند، مردم را به بالاترین نعمت از دست رفته، که حاکمیت اهل بیت(ع) بود، توجه داده و شایستگی و لیاقت خویش و مشروعیت خلافتش را متذکر می‌شود و داستان روز بیاد ماندنی غدیر را چنین بازگو می‌فرماید: مردم سخن جدم پیامبر(ص) را به یاد دارند که می‌فرمود: هرگاه مردم کسی را به رهبری خویش برگزینند در حالی که لایق‌تر و آگاه‌تر از آن فرد وجود داشته باشد، برای خویش تیره بختی خریده‌اند مگر اینکه دوباره بدآنچه رها کردند و به فراموشی سپردند بازگردند و آنچه را که از پیامبرشان درباره پدرم شنیده‌اند دنبال کنند، رسول خدا می‌فرمود: ای علی تو بعد از من مانند هارون پس از موسی هستی، او جانشین برادرش موسی بوده تو نیز جانشین و خلیفه منی؛ تنها تفاوت [میان آنها و ما] این است که بعد از من پیامبری و نبوت نخواهد بود. امام مجتبی(ع) سپس فرمود: این مردم پیامبر خود را دیدند و سخنانش را در «غدیر خم» شنیدند. در آن روز جدم رسول خدا(ص) دست پدرم(ع) را گرفت و در برابر آنان گفت: هر کس من مولا و سرپرست او هستم علی مولای او خواهد بود؛ خدایا، دوست بدار هر کس او را دوست دارد و دشمن بدار هر کس او را دشمن دارد... سپس جدم پیامبر(ص) دستور اکید داد که، حاضران مطالب غدیر را به غایبان برسانند.

امام حسین(ع) و حدیث غدیر در منا

یک سال قبل از مرگ معاویه، امام حسین(ع) به زیارت بیت الله الحرام در مراسم پیر شکوه، حج مشرف شد. عبدالله بن عباس و عبدالله بن جعفر او را همراهی نمودند. آن سال عده زیادی از زنان و مردان بنی هاشم حضور داشتند. امام حسین(ع) درایام تشریق آنان را در سرزمین منا جمع نمود در آن اجتماع عظیم بیش از هفتصد نفر از مردان تابعین و دویست نفر از صحابه پیامبر خدا(ص) گرداگرد وجودش زیر خیمه حلقه زدند و منتظر سخنان امام خویش بودند، حضرت بپا خاست و پس از حمد و ثنای الهی فرمود: شما شاهد و ناظر تجاوزات معاویه جنایتکار نسبت به ما و شیعیان هستید و از آنها اطلاع دارید، سخنان مرا گوش کنید و بنویسید [تا برای آیندگان بماند] و به دیگر شهرها و قبائل و افراد مؤمن و مورد اعتماد خود برسانید و آنان را دعوت به

اداء حق ما (اهل بیت) کنید ترس آن دارم که وقتش بگذرد و حقوق ما مغلوب ستمگر گردد، گرچه خداوند بالاترین پشتیبان است. سپس فرمود: شما را به خدا سوگند: به یاد نمی آورید که پیامبر خدا(ص) روز غدیر خم پدرم علی(ع) را وصی و امام بعد از خود قرار داد و حدیث ولایت را بر شما خواند و فرمود همگی باید این پیام را به دیگران برسانید پاسخ دادند: چرا ما بیاد داریم.

امام محمد باقر(ع) و غدیر

فضیل بن یسار، بکیر بن اعین، محمد بن مسلم، برید بن معاویه و ابوالجارود همگی در محضر امام باقر(ع) بودند حضرت درباره ولایت علی بن ابی طالب(ع) و روز غدیر فرمودند: خداوند پیامبرش را مأمور به ولایت علی(ع) کرد و این آیه شریفه را نازل کرد: «انما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاة و یؤتون الزکاة». با نزول آیه فوق ولایت اولی الامر واجب گردید و لکن عده ای نفهمیدند اولی الامر چه کسانی هستند؟ خداوند به محمد - صلی الله علیه و آله - دستور داد تا آن را توضیح دهد و همانند نماز و زکات و روزه و حج مصادیق خارجی آن را روشن سازد. در آن هنگام اضطراب او را فرا گرفت و ترسید عده ای به واسطه آن از آیین اسلام برگردند و او را تکذیب کنند. او به خدا پناه برد در آن هنگام آیه تبلیغ (یا ایها الرسول بلغ...) نازل گشت، پیامبر خدا(ص) امر حق را اجرا نمود و در غدیر خم ایستاد و فرمان اجتماع مردم و زوار بیت الله الحرام را داد و در آنجا علی بن ابی طالب(ع) را ولی بعد از خود معرفی کرد و دستور داد آنانی که در آنجا (غدیر خم) بودند پیام خداوند (ولایت علی(ع)) را به دیگر افراد برسانند.

امام صادق(ع) و غدیر

حسان جمال می گوید: همراه امام صادق(ع) از مدینه به مکه مسافرت کردم. در نزدیکی میقات جحفه، چون به «مسجد غدیر» رسیدیم امام - علیه السلام - به جانب چپ مسجد نگریست و فرمود: این مکانی است که پیامبر خدا(ص)، در روز غدیر، علی را جانشین خود معرفی کرد و فرمود: من کنت مولاه فعلی، مولاه. آنگاه امام(ع) به جانب دیگر نگاه کرد، جایگاه خیمه های دیگران را نشان داد و فرمود: سالم غلام ابو خذیفه و ابو عبیده جراح نیز در آنجا بود؛ گروهی از مردم چون علی(ع) را بر روی دست پیامبر دیدند با حسادت به وی نگریستند و به یکدیگر می گفتند: به دو چشم او [پیامبر] نگاه کنید، چگونه همانند دیوانه به اطراف خویش می نگرد و قرار ندارد. در این هنگام جبرئیل نازل شد و این آیات را بر پیامبر خدا(ص) قرائت کرد: «و ان یکاد الذین کفروا لیزلقونک با بصارهم لما سمعوا الذکر و یقولون انه لمجنون و ما هو الا ذکر للعالمین». آنان که کافر شدند، چون قرآن را شنیدند چیزی نمانده بود که تو را چشم بزنند؛ آنها می گفتند: او واقعا دیوانه است، در حالی که قرآن جز بیداری و آگاهی برای جهانیان نیست.

حسن بن راشد از امام صادق(ع) روایت می کند که: به آن حضرت عرض کردم: جانم فدایت! آیا مسلمانان را جز عید فطر و قربان، عیدی است؟ فرمود: آری ای حسن! بزرگتر و شریفتر از آن دو. پرسیدم: چه روزی است؟ فرمود: روزی که امیرالمؤمنین علیه السلام به عنوان نشانه راهنما برای مردم منصوب شد. گفتم: فدای شما! در آن روز چه کاری سزاوار است که انجام دهیم؟ فرمود: روزه می گیری و بر پیامبر و دودمانش درود می فرستی و از آنان که در حقشان ستم کردند، به درگاه خدا تبری می جویی. همانا پیامبران الهی به اوصیاء خویش دستور می دادند روزی را که جانشین تعیین شده، «عید» بگیرند. پرسیدم: پاداش کسی که آن روز را روزه بگیرد چیست؟ فرمود: برابر با روزه 60 ماه است.

امام کاظم(ع) و مسجد غدیر

عبدالرحمان بن حجاج گفت: خدمت موسی بن جعفر(ع) رسیدم. در حالی که قصد سفر داشتم، از آن حضرت در باره مسجد غدیر خم پرسیدم. امام فرمود: در آن مسجد نماز بخوانید که فضیلت و ثواب بسیار دارد، پدرم [به هر که عازم آن دیار بود] فرمان می داد تا در مسجد غدیر نماز بگزارد.

امام رضا(ع) و غدیر

امام رضا(ع) شنید که بعضی از مردم روز غدیر را انکار می کنند، فرمود: «پدرم از پدرش روایت کرد که روز غدیر در میان اهل آسمان مشهورتر است تا میان اهل زمین... به درستی که در این روز خداوند گناه شصت سال از مردان و زنان مؤمن را می آمرزد و دو برابر آنچه در ماه رمضان از آتش دوزخ می رهند؛ در این روز آزاد می کند... اگر مردم ارزش این روز را می دانستند، بی تردید فرشتگان در هر روز ده بار با آنان مصافحه می کردند.»

فیاض بن محمد بن عمر طوسی در سال 259 (در حالی که خودش 90 سال داشت). گفته است که امام رضا (ع) را در روز غدیر ملاقات کردم، در حالی که در محضر او جمعی از یاران خاص وی بودند و امام (ع) آنان را برای افطار نگاه داشته بود و به خانه

هاي آنان نيز طعام و خلعت و هدايا، حتي كفش و انگشتر فرستاده بود و وضع آنان و اطرافيان خود را دگرگون ساخته بود و پيوسته فضيلت و سابقه اين روز بزرگ را ياد مي فرمود.

امام حسن عسکری(ع) و غدیر

یکی از شیعیان از امام عسکری(ع) پرسید: «این سخن پیامبر که فرمود: "من کنت مولاة فلهذا علی مولاة" یعنی چه؟» حضرت جواب داد: «خداوند اراده فرمود که این جمله، نشان و پرچمی باشد تا حزب خدا هنگام اختلاف ها با آن شناخته شود.»

امام زمان(عج) و غدیر

در دعای ندبه که منسوب به آن حضرت است چنین آمده: «...فلما انقضت ایامه اقام ولیه علی بن ابی طالب صلواتک علیهما و آلهما هادیا اذ کان هم المنذر و لكل قوم هاد فقال و الملاء امامه من کنت مولاة فلهذا علی مولاة اللهم وال من والاه و عاد من عاداه...» هنگامی که دوران عمر پیامبر سپری شد، جانشین خود را علی پسر ابوطالب که صلوات خدا بر آنها و خاندان شان باد، را به هدایت امت برگزید، چون او منذر و هدایتگر همه بود. پس پیامبر به مردمی که در مقابلش بودند گفت: هر که من مولای اویم، پس علی مولای اوست، خدایا هر که علی را دوست دارد دوستش بدار و هر که با او دشمن است دشمنش بدار...»